



**Nr 3. September– november 2025**

Nyhetsbrevet distribueras till abonnenter 3 ggr/år.

REDAKTÖR: jurist Patric Hamilton

POSTADRESS Box 4028, 183 04 Täby

E-POST info@juris.se WEBBPLATS: www.juris.se

**Förslag om en nationell utredningsfunktion vid suicid.....2**

**Reviderad handbok om läkemedelshantering .....2**

**Oskuldsintyg mm kriminaliseras .....2**

**Bilbälte mm – nya regler om läkarintyg.....3**

**Rapport om dålig samordning.....3**

**Behov av förebyggande psykiatrisk tvångsvård.....3**

**Prövningstillstånd – överklagan tvångsmedicinering .....3**

**Nationell strategi mot antimikrobiell resistens 2026–2035 .....4**

**Anmälan av säkerhetsbrister till IVO .....4**

**Tidsbegränsad arbetsprovning under sjukskrivning.....4**

**LRV – slutet ungdomsvård föreslås utgå som patientgrupp .....4**

**IVOs hantering av klagomål kritiseras .....4**

**Förälder fick bilstöd för vuxet barn som delvis bodde hemma .....5**

**Sekretess – vägledning riktad till prehospital akutspsykiatri.....5**

**Suicidprevention 2015-2025 .....5**

**Meddelandeblad om reviderad journalföreskrift .....5**

**Föreskrifter anpassas till sammanhållen dokumentation .....5**

**Rapport om myndighetens medicinska kompetens .....5**

**Körkort – författningsändring – NPF-diagnoser.....6**

**Integrerad psykiatrisk vård på SiS-hem .....6**

**Vapen – översyn av läkares anmälningsplikt .....6**

**Körkort – läkarintyg vid NPF-diagnoser ska avskaffas .....6**

**Avvikelse rapport är en allmän handling .....7**

**Narkosläkare dömdes för vållande till annans död.....7**

**Budget – insatser inom psykisk ohälsa, beroende och suicid .....7**

**Nya föreskrifter om säkerhet vid tvångsvård och RPU .....7**

**Förslag om psykiatriska akutmottagningar .....8**

**Forskningsläget om riskbedömningar .....8**

**Flera rapporter om suicidprevention.....8**

25-12-08 Regeringen

## **Förslag om en nationell utredningsfunktion vid suicid**

Regeringen föreslår en ny lag om utredningar för att förebygga suicid som bl a innebär inrättandet av en ny nationell utredningsfunktion som alltid ska genomföra en utredning när ett barn har avlidit i suicid. Även när en vuxen har avlidit i suicid eller när någon oavsett ålder har avlidit och dödsfallet är oklart ska en sådan utredning genomföras om det bedöms förebygga suicid.

Regeringen utser den myndighet som i egenskap av sk utredningsmyndighet ska klarlägga och analysera omständigheter som kan ha inverkat på dödsfallet och analysera åtgärder som vidtagits eller hade kunnat vidtas för att förebygga dödsfallet.

Närstående ska ges möjlighet att delta när en utredning genomförs om det inte är uppenbart olämpligt.

Vissa myndigheter och yrkesverksamma ska lämna de uppgifter som behövs för en utredning, t ex myndigheter och anställda som har uppgifter om personen vars dödsfall utreds, särskilt de som ansvarar för rättsmedicinsk undersökning, samt verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom bl a hälso- och sjukvården.

Vissa statliga förvaltningsmyndigheter ska vara skyldiga att biträda utredningsmyndigheten med experter, t ex IVO, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

Tystnadsplikt föreslås gälla för den som medverkat i en utredning.

Den nya lagen och övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

**Källa:** Lagrådsremiss, En nationell utredningsfunktion för att förebygga suicid

25-12-08 Socialstyrelsen

## **Reviderad handbok om läkemedelshantering**

Socialstyrelsen har reviderat handboken om ordination och hantering av läkemedel som ska stödja tillämpningen av HSLF-FS 2017:37, bl a med hänsyn till de nya bestämmelserna om delegering av läkemedelshantering som tillkommit.

Handboken börjar gälla den 1 januari 2026 då ändringarna träder i kraft.

Socialstyrelsen publicerar samtidigt ett meddelandeblad om dessa nya bestämmelser.

**Källa:** Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården – Handbok vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården; Meddelandeblad nr 15/2025, Föreskrifter om delegering upphävs och ändras

25-12-01 Ikraft

## **Oskuldsintyg mm kriminaliseras**

Förbudet mot könsstympning av kvinnor utökas med ett straffbelagt förbud mot sk oskuldsingrepp, dvs ingrepp i en annan kvinnas könsorgan i syfte att det ska framstå som att personen inte har haft vaginalt samlag eller deltagit i jämförbara penetrerande sexuella handlingar. Samtycke ska inte befria från ansvar. Den som bryter mot förbudet ska dömas till fängelse i högst ett år.

Samtidigt införs två nya brott i brottsbalkens 4 kapitel om brott mot frihet och frid:

– Oskuldskontroll: Undersökning av någon annans kvinnliga könsorgan i syfte att, för egen eller annans del, bedöma om personen har haft, eller om det framstår som att personen har haft, vaginalt samlag eller deltagit i jämförbara penetrerande sexuella handlingar. ska inte utgöra brott. Straffet ska vara fängelse i högst ett år.

– Intygande av sexuell oskuld: Skriftligt eller muntligt intygande, med hänsyn till det kvinnliga könsorganets beskaffenhet, att någon annan har haft vaginalt samlag eller deltagit i jämförbara penetrerande sexuella handlingar, eller att så inte är fallet. Ringa fall ska inte utgöra brott. Straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Ringa fall, försök, förberedelse eller stämpling till brotten är inte straffbara.

Ytterligare en lagändring innebär att underlåtelse att avslöja eller förhindra äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott straffbeläggs.

**Källa:** Lag (2025:962) om ändring i brottsbalken; Lag (2025:965) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400); Lag (2025:1010) om ändring i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor; Prop 2024/25:189 Kriminalisering av oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp

25-12-01 Ikraft

## **Bilbälte mm – nya regler om läkarintyg**

I Transportstyrelsens nya föreskrifter tydliggörs ett undantag från trafikförordningens krav på bälte eller annan skyddsanordning för barn. Om en läkare med specialistkompetens styrker att det finns starka medicinska skäl som medför betydande svårigheter att använda bilbälte eller särskild skyddsanordning för barn kan Transportstyrelsen utfärda ett tidsbegränsat intyg om att undantag från kravet har beviljats. Med starka medicinska skäl avses

1. fysisk skada eller sjukdom av allvarlig art eller grad,
2. psykisk sjukdom av allvarlig art och grad, autismspektrumtillstånd av svårare grad eller medelsvår, svår eller mycket svår intellektuell funktionsnedsättning,
3. fysiskt varaktigt funktionshinder.

Av läkarintyget bör bl a framgå på vilket sätt förmågan att använda bilbälte eller särskild skyddsanordning påverkas och att det saknas behandlingar eller andra insatser som kan förbättra förmågan.

Författningen trädde i kraft den 1 december 2025. Samtidigt upphävdes Vägverkets föreskrifter (VVFS 2001:183) om medicinska hinder att använda bilbälte eller särskild skyddsanordning.

**Källa:** Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2025:54) om undantag från kravet att använda bilbälte och särskild skyddsanordning för barn; Konsekvensutredning av föreskrifter och allmänna råd om undantag från kravet att använda bilbälte och särskild skyddsanordning för barn vid medicinska hinder (Reviderad 2025-09-19 dnr TSF 2024-83); Direktiv 91/671/EEG (rådet direktiv 91/671/EEG av den 16 december 1991 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om obligatorisk användning av bilbälten i fordon som väger mindre än 3,5 ton (EGT L 373, 31.12.1991 s.26, Celex 31991L0671), artikel 5

25-11-28 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

## **Rapport om dålig samordning**

En ny rapport från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys visar att samordnade individuella planer ( SIP) används för lite, för sent och på sätt som inte fullt ut motsvarar bestämmelsernas intentioner för de patienter och brukare med omfattande behov av vård och omsorg. Användningen av instrumentet varierar också kraftigt mellan olika regioner, kommuner och verksamheter. Rapporten pekar på flera förklaringar till detta:

- Trots många riktlinjer och rutiner är det otydligt när SIP ska användas och vad syftet är.
- Brist på tid gör det svårt att planera, genomföra och följa upp SIP på ett bra sätt.
- Brist på gemensam digital infrastruktur gör det svårt att kommunicera och samverka effektivt.

För att stärka tillämpningen av SIP och skapa bättre förutsättningar för samverkan rekommenderar myndigheten bl a att

- regeringen tydliggör bestämmelserna, utvecklar kunskapsstöd och förbättrar förutsättningarna för informationsutbyte, och
- kommuner och regioner stärker de organisatoriska förutsättningarna för samverkan.

**Källa:** Rapport 2025:2, Samordning med svårigheter, Tillämpningen av samordnad individuell plan, SIP

25-11-19 Socialstyrelsen

## **Behov av förebyggande psykiatrisk tvångsvård**

Socialstyrelsen har kartlagt dödsfall efter utskrivning från psykiatrisk tvångsvård. Personer som vid upprepade tillfällen har vårdats med tvång har högst risk för avsiktlig självskada och suicid ett och två år efter utskrivning. De har också i högre utsträckning debuterat med tvångsvård vid första insjuknandet.

Rapporten konstaterar att det finns regionala skillnader när det gäller huruvida en person vårdas med tvång eller frivillig vård vid första insjuknandet.

Tvångsvård kan vara nödvändig för att stabilisera ett allvarligt psykiatriskt tillstånd men kan få långsiktiga negativa konsekvenser, särskilt om den ges vid upprepade tillfällen. Rapporten pekar på ett behov av utvecklingsarbete av den förebyggande tvångsvården.

**Källa:** Dödlighet efter psykiatrisk tvångsvård Registerbaserad kartläggning av patienter i riskgrupp

25-11-18 HFD

## **Prövningstillstånd – överklagan tvångsmedicinering**

En patient under rättspsykiatrisk vård överklagade chefsöverläkarens beslut om tvångsmedicinering och yrkade att beslutet skulle undanröjas och anförde att hans samtycke till medicinering skulle respekteras enligt regeringsformen, Europakonventionen och EU-stadgan. Kammarrätten delade förvaltningsrättens bedömning och avsåg överklagandet. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har meddelat prövningstillstånd för att pröva om det är förenligt med Europakonventionen och regeringsformen att beslut om tvångsmedicinering inom rättspsykiatrisk vård inte kan överklagas till domstol.

**Källa:** HFD prövningstillstånd 2025-11-18 mål nr 4716-25

25-11-17 Regeringen

## Nationell strategi mot antimikrobiell resistens 2026–2035

Regeringens nya strategi mot antimikrobiell resistens har ett 10-årigt perspektiv för att ge olika aktörer förutsättningar att arbeta långsiktigt inom tio övergripande målområden:

1. Säkerställa en långsiktig och koordinerad hantering inom bl a stramagrudder, mikrobiologiska laboratorier, vårdhygienenheter, smittskyddsenheter och läkemedelskommittéer.
2. Kommunikation och ökad kunskap som leder till beteendeförändringar i hela samhället.
3. Pådrivande globalt samarbete för att uppmärksamma och hantera problematiken.
4. Kontinuerlig och god övervakning av antimikrobiell resistens.
5. Fortsatt ansvarsfull användning av antibiotika och god uppföljning av användningen.
6. Minskad uppkomst och spridning av vårdrelaterade infektioner bland människor.
7. Friska djur och säkra livsmedel genom förebyggande åtgärder.
8. Förstärkta förebyggande åtgärder för att begränsa utsläpp i miljön.
9. Säkerställa tillförlitlig tillgång till antibiotika samt effektiva diagnostiska tester.
10. Forskning och innovation som bidrar till att motverka antimikrobiell resistens.

**Källa:** Sveriges strategi mot antimikrobiell resistens 2026–2035

25-11-14 IVO - LPT/LRV mm

## Anmälan av säkerhetsbrister till IVO

I nya föreskrifter anges hur vissa sjukvårdsinrättningar ska fullgöra sin anmälningskyldighet till IVO vid säkerhetsbrist, se nyhet 25-09-11. I föreskriften publiceras ett nytt anmälningsformulär.

Föreskrifterna träder i kraft den 15 januari 2026.

**Källa:** Inspektionen för vård och omsorgs föreskrifter (HSLF-FS 2025:53) om anmälan av händelser gällande säkerhetsbrister inom psykiatrisk tvångsvård, rättspsykiatrisk vård och vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning

25-11-06 Regeringen

## Tidsbegränsad arbetsprovning under sjukskrivning

Regeringen föreslår att den som har rätt till hel sjukpenning kan, i överenskommelse med sin arbetsgivare, arbetspröva hos arbetsgivaren med bibehållen sjukpenning under en begränsad period. De föreslagna reglerna innebär att en läkare, på begäran av sjukskriven patient, kan behöva bedöma den medicinska lämpligheten i en sådan arbetsprovning. Något särskilt intyg inför arbetsprovningen krävs inte.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 mars 2026.

**Källa:** Prop 2025/26:53 Arbetsprovning med bibehållen sjukpenning

25-11-06 Regeringen

## LRV – slutna ungdomsvård föreslås utgå som patientgrupp

I en lagrådsremiss föreslår regeringen att straffmyndiga under 18 år, i de fall en frihetsberövande påföljd inte kan undvikas, inte ska dömas till slutna ungdomsvård utan istället till fängelse. Förslaget innebär att slutna ungdomsvård utmönstras ur påföljdssystemet och att Kriminalvården blir ansvarig för verkställighet av påföljden. Barn och ungdomar som döms till fängelse ska som huvudregel placeras på särskilt anpassade avdelningar.

För den rättspsykiatriska vården innebär förslaget att straffmyndiga under 18 år som dömts till fängelse kommer att ingå i patientgruppen intagen i eller ska förpassas till kriminalvårdsanstalt (1 § 2 st 3 p LRV).

Lagändringarna i LRV föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Av övergångsbestämmelserna framgår att för den som är dömd till slutna ungdomsvård före ikraftträdandet kommer tidigare paragraflydelser att fortsätta gälla.

**Källa:** Lagrådsremiss, Frihetsberövande påföljder för barn och unga

25-11-06 Riksrevisionen

## IVOs hantering av klagomål kritiseras

När Riksrevisionen har granskat IVO är den övergripande slutsatsen att hanteringen av enskildas klagomål på hälso- och sjukvården är ineffektiv och uppfyller varken intentionerna med klagomålssystemet eller kraven på snabb handläggning. Myndighetens långa handläggningstider riskerar påverka rättssäkerheten och effekten av besluten negativt. Riksrevisionen uppmanar IVO att bl a

– ta fram en plan med tydliga tidsatta mål för när den stora ärendebalansen och de långa handläggningstiderna ska vara åtgärdade.

– säkerställa en funktionell IT-infrastruktur till stöd för klagomålsprocessen, och

– förbättra information och kommunikation mellan enskilda och IVO.

**Källa:** Riksrevisionens granskningsrapport RiR 2025:29 IVO:s hantering av enskildas klagomål på hälso- och sjukvården

25-10-29 HFD

### **Förälder fick bilstöd för vuxet barn som delvis bodde hemma**

En förälder till ett funktionshindrat vuxet barn nekades bilstöd då de inte ansågs vara sammanboende eftersom sonen hade en egen bostad med stöd av personlig assistans och bara bodde hemma hos föräldern varannan vecka. HFD beviljade bilstödet och framhöll att det förelåg en hushållsgemenskap i och med att sonen vistades i föräldrahemmet regelbundet. Formen av boende utanför hemmet ansåg inte vara avgörande utan domstolen beaktade istället omfattningen och karaktären av vistelsen hos föräldern.

**Källa:** Högsta förvaltningsdomstolen 2025-10-29 mål nr 2355-25

25-10-25 SKR

### **Sekretess – vägledning riktad till prehospital akutpsykiatri**

Sveriges kommuner och regioner har med anledning av den nya socialtjänstlagen uppdaterat vägledningen om sekretess och informationsöverföring vid samverkan inom prehospital psykiatri. Vägledningens syfte är att öka kunskap och förutsättningar för korrekt tillämpning av aktuella lagar i akuta situationer som kräver samverkan mellan flera som ambulanssjukvård, larmcentral, psykiatri, polis, primärvård, räddningstjänst och socialtjänst.

**Källa:** Sekretess inom prehospital akutpsykiatri – en vägledning. Samverkan mellan ambulanssjukvård, larmcentral, psykiatri, polis, primärvård, räddningstjänst och socialtjänst

25-10-21 Folkhälsomyndigheten

### **Suicidprevention 2015-2025**

Folkhälsomyndigheten har sedan 2015 haft regeringens uppdrag att samordna det suicidpreventiva arbetet, se nyhet 15-07-01. I en rapport ger myndigheten en tioårig tillbakablick och en lägesbeskrivning av samordningen av det suicidpreventiva arbetet.

**Källa:** Tema Suicidprevention Samordning av det suicidpreventiva arbetet 2015–2025

25-10-14 Socialstyrelsen

### **Meddelandeblad om reviderad journalföreskrift**

I ett meddelandeblad redogör Socialstyrelsen för de reviderade föreskrifterna och allmänna råden om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården som träder i kraft den 1 februari 2026, se nyhet 25-10-09.

**Källa:** Socialstyrelsens Meddelandeblad Nr 10/2025, Ändringar i föreskrifterna och allmänna råden om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården

25-10-09 Socialstyrelsen

### **Föreskrifter anpassas till sammanhållen dokumentation**

Socialstyrelsens revidering av föreskrifterna om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården har föranletts i första hand av den nya lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som trädde i kraft den 1 januari 2023. Nyheter jämfört med gällande rätt är bl a nya krav på att vårdgivare,

- bevarar journalhandling om vissa hälsoundersökningar i minst 40 år efter exponering av carcinogener eller mutagena ämnen,
- tar fram rutiner för information och samtycke gällande barn och patienter som inte kan samtycka,
- utför behovs- och riskanalyser inför fastställandet av villkor för behörighet till patientuppgifter.

Författningsändringar träder i kraft den 1 februari 2026.

**Källa:** Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2025:57) om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården

25-10-09 Folkhälsomyndigheten

### **Rapport om myndighetens medicinska kompetens**

I en återrapportering till regeringen redogör Folkhälsomyndigheten för hur relevant medicinsk kompetens kan tillvaratas i myndighetens beslutsprocesser, särskilt när det gäller statsepidemiologfunktionen. Utveckling föreslås även inom följande områden:

- smittskydds- och beredskapsarbete
- kompetensförsörjning
- samverkan
- interna berednings- och beslutsprocesser.

**Källa:** Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om medicinsk kompetens

## Körkort – författningsändring – NPF-diagnoser

Kapitlet om intellektuell funktionsnedsättning i Transportstyrelsens s k medicinföreskrifter ändras för personer som har adhd eller autismspektrumtillstånd. Denna grupp kommer inte att behöva genomgå en medicinsk prövning med krav på att lämna in läkarintyg utifrån nämnda tillstånd vid ansökan om körkortstillstånd, se nyhet 25-09-30.

De nya reglerna träder ikraft den 15 januari 2026.

**Källa:** Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2025:53) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m.

## Integrerad psykiatrisk vård på SiS-hem

I en första delredovisning av ett regeringsuppdrag redovisar Statens institutionsstyrelse (SiS) och Socialstyrelsen bl a en plan för det fortsatta arbetet att förbättra vården på SiS-hem för barn och unga som har stora behov av psykiatrisk vård. Vidare redogörs för erfarenheter från ett pilotprojekt med integrerad vård 2019 - 2024 i samverkan mellan SiS och BUP.

De barn som inkluderades i integrerad vård hade ofta en mycket komplex samsjuklighet och hade tidigare haft omfattande insatser från socialtjänst och psykiatri, men utan att vården var sammanhållen. Flera barn hade upplevt vårdssammanbrott, varit placerade på olika boenden och saknat kontinuitet i behandlingen. Nästan alla barn som inkluderades i integrerad vård fick strukturerade psykiatriska bedömningar och behandling för flera samtidiga diagnoser. Autism, ADHD och posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) var vanliga diagnoser, liksom självskadebeteende och suicidnära beteende. Behovet av samordnade, individuellt anpassade och långsiktiga vårdinsatser var mycket stort.

**Källa:** Uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för att förbättra vården för barn och unga som vårdas på SiS och som har stora behov av psykiatrisk vård

## Vapen – översyn av läkares anmälningsplikt

Socialstyrelsen och Polismyndigheten delredovisar ett regeringsuppdrag att kartlägga och planera för åtgärder som myndigheterna avser att vidta för att stärka och utveckla arbetet med tillståndsprövning för skjutvapen avseende medicinsk lämplighet. Kartläggningen visar att regionernas rutiner för anmälan om medicinsk olämplighet varierar i omfattning och innehåll, bl a konstateras att det är svårt för enskilda läkare att bedöma patienters lämplighet att inneha vapen. Baserat på resultatet avser Socialstyrelsen inom ramen för det fortsatta arbetet att

- utreda möjligheten att revidera Socialstyrelsens föreskrifter och rättsliga vägledning
- ta fram kunskapsstöd och kunskapshöjande insatser riktade till hälso- och sjukvården
- ta fram stöd för regionala samarbeten för att utveckla det suicidpreventiva arbetet.
- utreda möjligheten att sammanställa relevanta data för uppföljning på regional nivå

Polismyndigheten avser att inom ramen för det fortsatta arbetet bl a

- utreda förutsättningarna för läkares anmälan att även innehålla skälen för den medicinska olämpligheten
- undersöka behov av utvidgning av vem som ska omfattas av anmälningskyldigheten.

**Källa:** Att stärka och utveckla arbetet med tillståndsprövning för skjutvapen – En gemensam delredovisning

## Körkort – läkarintyg vid NPF-diagnoser ska avskaffas

Transportstyrelsen har på uppdrag av regeringen sett över de medicinska kraven för innehav av körkort vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, bl a för att förenkla förfarandet vid prövning av körkortstillstånd för personer med adhd, autismspektrumtillstånd eller likartade tillstånd. Detta föranleds av den höga belastningen på hälso- och sjukvården p g a den ökade efterfrågan på läkarintyg för prövning av körkortstillstånd.

Förändringen avses innebära att nuvarande kapitel 15 i medicinföreskrifterna upphävs och ersätts med ett nytt kapitel 15 som endast innehåller medicinska krav vid intellektuell funktionsnedsättning, vilket innebär att

- personer som har adhd eller autismspektrumtillstånd kommer inte att genomgå en medicinsk prövning med krav på att lämna in läkarintyg utifrån nämnda tillstånd vid ansökan om körkortstillstånd.
- den som redan har behörighet och ansöker om förlängning eller ansöker om taxiförarlegitimation kommer inte att prövas utifrån nämnda tillstånd.

De nya reglerna avses träda ikraft den 15 januari 2026.

**Källa:** Översyn av medicinska krav för körkort vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar; Regeringens pressmeddelande 2025-09-30, Nu blir det enklare för personer med adhd att få körkortstillstånd

25-09-26 Kammarrätt

### **Avvikelse rapport är en allmän handling**

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och antingen är inkommen till eller upprättad inom myndigheten.

En begäran om utlämnande av allmänna handlingar avseende samtliga avvikelser under en viss tid gällande en namngiven person avslogs av en region eftersom de handlingarna tillhörde ärenden som ännu inte slutbehandlats och att handlingarna därför inte var allmänna handlingar som kunde lämnas ut. Kammarrätten konstaterade att två avvikelser var inkomna patientklagomål och därmed otvetydigt allmänna handlingar. Andra avvikelser hade rapporterats av regionens egen personal i enlighet med PSL. Rapporteringsskyldigheten innebär att personalen har en självständig ställning i förhållande till myndigheten och att även dessa rapporter måste anses utgöra allmänna handlingar som inkommit till regionen. Ärendet återförvisades till regionen som måste lämna ut de allmänna handlingarna om inte sekretesshinder föreligger.

**Källa:** Kammarrätten Jönköping 2025-09-26 mål nr 2144-25

25-09-23 Tingsrätt

### **Narkosläkare dömdes för vållande till annans död**

En läkare dömdes till 2 års fängelse för grovt vållande till annans död. Läkaren blev också förpliktad att betala begravningskostnad, sveda och värk för de anhöriga samt utge särskild anhörig ersättning.

Läkaren hade varit ansvarig för nedsövningen av en frisk patient som skulle genomgå en bukplastikoperation. Patienten vaknade aldrig upp ur narkosen och avled samma dag.

Tingsrätten ansåg att flera allvarliga försummelser hade bidragit till patientens död och att det inte fanns någon annan enda orsak till dödsfallet. Innan operationen hade läkaren i onödan och på fel sätt gett patienten en farlig muskelavslappande medicin och ordinerat insulin på ett felaktigt och farligt sätt. Trots att nedsövningen under operationen hade krävt särskild uppmärksamhet och skicklighet, hade läkaren på olika sätt brutit i övervakningen av patientens vitala värden. Brottet bedömdes som grovt eftersom läkaren ansågs ha varit medvetet oaktsam.

Läkarens legitimation har återkallats och kliniken har förbjudits att utföra hälso- och sjukvård och estetisk kirurgi.

**Källa:** Malmö tingsrätt 2025-09-23 mål nr B 6627-24

25-09-12 Regeringen

### **Budget – insatser inom psykisk ohälsa, beroende och suicid**

I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen flera insatser för att intensifiera arbetet mot psykisk ohälsa, beroendeproblematik och suicid. Tillskjutna medel under 2026 omfattar bl a följande insatser:

- Inom vuxenpsykiatri för att öka vårdkapacitet och antalet vårdplatser, utveckla första linjens vård, stärka de akutpsykiatriska verksamheterna och genomföra insatser för att göra vården mer flexibel utifrån patientens behov.
- Korta köerna till BUP och underlätta flexibla övergångar mellan BUP och vuxenpsykiatri.
- En kommande samsjuklighetsreform som siktar på personer med skadligt bruk, beroende och annan psykiatrisk diagnos, vars ofta komplexa behov kräver tydligt ansvarsfördelningen mellan olika aktörer med olika vård- och stödinsatser.
- Inrättandet av en nationell funktion för att utreda suicid.
- IVO får i uppdrag att fram till 2029 utveckla och förstärka tillsynen inom psykisk hälsa och suicidprevention. Uppdraget omfattar bl a psykiatrisk heldygnsvård, tvångsvård och rättspsykiatrisk vård där vårdinnehåll, lokaler, patienters rättigheter samt förekomst av våld, missförhållanden och otillåtna tvångsåtgärder ska särskilt uppmärksammas. Myndigheten ska också utveckla sin hantering av underrättelser och statistik kopplade till tvångsåtgärder, samt integrera ett suicidpreventivt perspektiv i hela sin tillsynsverksamhet.

**Källa:** Regeringens pressmeddelanden; Kraftfull satsning för att stärka arbetet med psykisk hälsa, beroendevård och suicidprevention; Förstärkta satsningar för att främja psykisk hälsa; Förstärkt tillsyn av suicidprevention och tvångsvård; Uppdrag till Inspektionen för vård och omsorg att stärka och utveckla tillsynen inom området psykisk hälsa och suicidprevention

25-09-11 Socialstyrelsen

### **Nya föreskrifter om säkerhet vid tvångsvård och RPU**

Med nya säkerhetsföreskrifter som upphäver de nu gällande SOSFS 2006:9 har Socialstyrelsen eftersträvat en förändring som ökar förutsättningarna för att kraven på god säkerhet för såväl patienter, personal som samhället i övrigt ska kunna upprätthållas vid verksamheter som bedriver vård enligt LPT och LRV och vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning. Samtidigt som vården ska bli säkrare avser man också stärka bl a patienters tillgång till god vård ökar och skyddet för mänskliga rättigheter.

Nu gällande bestämmelser om rutiner för vissa tvångsåtgärder har inte förts över till de nya säkerhetsföreskrifterna, utan regleras i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:62) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård. Vårdgivaren ska ansvara för att det finns rutiner som säkerställer 15 olika åtgärder, dvs nio fler än idag.

Föreskrifterna och de allmänna råden träder i kraft den 15 januari 2026 och upphäver då Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2006:9) om säkerhet vid sjukvårdsinrättningar som ger psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning. Beslut enligt nu gällande bestämmelser om att placera patient på en viss säkerhetsklassad avdelning kommer att gälla fram till den 15 mars 2026.

**Källa:** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2025:52) om säkerhet vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid rättspsykiatrisk undersökning; Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2025:54) om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2022:62) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård; Socialstyrelsens dnr 4.1-42804/2022, Konsekvensutredning – förslag till föreskrifter och allmänna råd (HSLF:FS 2025:xx) om säkerhet vid psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid rättspsykiatrisk undersökning

*25-09-11 Socialstyrelsen*

## **Förslag om psykiatriska akutmottagningar**

Socialstyrelsen redovisar ett regeringsuppdrag att kartlägga verksamheter som erbjuder akut psykiatriskt omhändertagande som innehåller förslag på åtgärder som myndigheten kan vidta för att främja kompetens och kvalitetsutveckling inom området samt skapar förutsättningar för ett ändamålsenligt omhändertagande. I kartläggningen ingår psykiatriska akutmottagningar på sjukhus med dygnet-runt-verksamhet för mottagande och akut omhändertagande av patienter med allvarliga akuta psykiatriska tillstånd, d v s psykiatriska akutmottagningar för vuxna, barn- och ungdomspsykiatriska akutmottagningar samt beroendekutmottagningar.

Med utgångspunkt i kartläggningens resultat föreslår Socialstyrelsen följande nationella satsningar:

- Utveckla ett nationellt kunskapsstöd för för s k mångsökande patienter med över nio besök under ett år
- Förbättra mottagandet och bemötandet av patienter
- Stärka säkerheten för personal och patienter
- Förbättra transporter av patienter
- Förbättringsbehov av akut psykiatriskt omhändertagande, bl a av berusade personer
- Stärka alarmerings- och omhändertagandekedjor
- Fördjupad kartläggning av barns och äldres behov

**Källa:** Sveriges psykiatriska akutmottagningar – Nulägesbild, bedömning och utvecklingsförslag

*25-09-01 SBU*

## **Forskningsläget om riskbedömningar**

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har sammanställt det aktuella forskningsläget gällande riskbedömningsinstrument inom psykiatrin för att predicera våld i samhället. Enligt rapporten finns det inom psykiatrin sådana instrument som har en måttligt till god predikativ förmåga som är bättre än ostrukturerade kliniska bedömningar. Det noteras dock att en betydande andel felbedömningar sker även när instrumenten tillämpas. Det konstateras att ett bedömningsinstruments nytta är beroende av faktorer som rätt träning och tillämpning, samt att verkningsfulla insatser kan erbjudas då man upptäcker en ökad risk.

**Källa:** Riskbedömningar inom psykiatrin avseende framtida benägenhet att begå våldsbrott i samhället

*25-09-01 Folkhälsomyndigheten m fl*

## **Flera rapporter om suicidprevention**

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att i nära samverkan följa, utvärdera och stödja de insatser som kommuner och regioner genomför 2020-2025 inom den årliga överenskommelsen mellan staten och SKR inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Myndigheterna har på senare tid gett ut flera publikationer som behandlar olika aspekter av insatserna och ingår i underlaget till den sammanfattande lägesrapporten.

**Källa:** Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten, Lägesrapport 2025 – myndighetsgemensam promemoria. Följa, utvärdera och stödja genomförandet av statens insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention; Folkhälsomyndigheten, Psykisk hälsa och suicidprevention – Kommuners och regioners arbete med stöd av statliga stimulansmedel 2025; Folkhälsomyndigheten, Överenskommelsen i praktiken – Dialoger om regioner och kommuners läns-gemensamma arbete med psykisk hälsa och suicidprevention; Folkhälsomyndigheten, Betydelsen av stimulansmedel för suicidförebyggande arbete – Rapport från två utvärderingar; Folkhälsomyndigheten, Statliga stimulansmedel stärker det suicidpreventiva arbetet; Folkhälsomyndigheten, Att organisera suicidförebyggande arbete – lärdomar från tre län; Folkhälsomyndigheten, Suicid bland unga 15–29 år i Sverige